

VATAS-POSTI

Vatasten sukuseura ry

Jäsenlehti n:o 24, syksy 2022

Lasten sivu!

VATAS-POSTI julkaisee myös lasten näkemyksiä maailmasta ja ympäristöstään heidän omina töinään.

Mukaan mahtuvat niin eri tavoin toteutetut kuvat, tarinat tai vaikka runot.

Kaikki hyväksytään, vain lasten oma mielikuvitus on rajana. Työt voi jatkossa lähettää suoraan Esko Vataselle sähköpostilla

esko.vatanen@gmail.com.

Tällä kertaa julkaistaan 10 – vuotiaan **Aino Teivaanmäen** kaksi teosta, joista ensimmäisen nimi on **Maailma** ja toisen **Viidakko**. Todella hienoja molemmat!

Puheenjohtajan terveiset: Pienistä puroista se järvikin syntyä, eiköhän sukukirjakin

Aloitin elokuun viimeisellä viikolla tyrnin sadonkorjuun ja lopetin syyskuun lopussa. Näytti, etteivät marjat koskaan vähene. Tänä syksynä ne olivat isompia ja maukkaimpia kuin koskaan ja niitä riitti! Ne ovat myös hitaita kerätä. Litra tunnissa oli saldo. Kerätessä napsin suuhuni päivän vitamiinit ja yli tarpeenkin. Puoliso teki oman osuutensa.

Tänä vuonna luonto on antanut runsain mitoin antimiaan niin metsästä kuin kasvimaalta. Mansikkamaa yllätti tällä viikolla tuottamalla vielä ison kourallisen mansikoita ja metsämansikkakin tekee uutta satoa. Lupiinit kukkivat tienvarsilla ja kesäkukat kukoistavat ruukuissaan. Näin täällä Lounais-Suomessa, Kainuussa kait on satanut jo ensilumi?

Ilmastonmuutosta tai ei, siitä huolimatta olen iloinnut valtavasti tästä kaikesta. Tällaisena aikana, kun elämme Suomessa ja maailmalla epävarmuuden aikaa, pienetkin asiat tuottavat iloa. Pari vuotta sitten tunsin itseni rikolliseksi, kun poltin takassa ja saunanpesässä puuta. Nyt kehottavat säästämään sähköä ja lämmittämään takkaa. Iloitsen, kun takka lämmittää, kiuas sihisee ja jopa ilmalämpöpumppu on ihan hiljaa.

Luonto on täynnä ruskan värejä. Lehtipuut näyttävät auringoilta ja pihlaja punastelee puvussaan. Pieni pakolaislapsi kulkee lehtisateessa reppu selässään kohti koulua. Iloitsen siitä, että hän voi jatkaa oppimista ilman luotisteen pelkoa, mutta suren hänen ja kaltaisensa puolesta heidän tilannettaan. Tällä hetkellä on niin paljon asioita, jotka huolestuttavat meitä. Asioita, joihin emme voi vaikuttaa;

tapahtumia, jotka kalvavat mielessä ja tuottavat pelkoa. Kun oikein ahdistaa, kannattaa kääntää

ajatus tietoisesti pois ikävistä asioista. Katsella ympärilleen ja iloita niistä pienistä hetkistä, jotka omassa elämässä tuottavat iloa. Olla kiitollinen siitä, mikä on hyvää tällä hetkellä, tänä päivänä.

Tämän epävarmuuden keskellä tuntuu absurdilta suunnitella uutta sukukirjaa. Varsinkin, kun koko homma tuntuu olevan hankalaa tietosuojalain ollessa niin tiukka. Meillä kirjatyöryhmässä on avuton olo: miten saada tiedot ja lupa kaikilta eläviltä suvun jäseniltä? Miten saavutamme teidät ja sukulaisenne? Tästä Anja Saura kirjoittaa toisaalla tässä lehdessä. Olemme myös tutkimassa mahdollisuutta avata kotisivuille digitaalinen kaavake, jossa olisi helppo lähettää omat tiedot ja lupa niiden julkaisemiseen kirjassa. Mutta siihenkin tarvitaan tiedottamista, ja siinä te Vatasen sukuun kuuluvat olette avainasemassa. Tällä hetkellä lomakkeen voi täyttää käsin ja skannata se tai lähettää kirjeitse sukuseuralle. Voit myös ottaa kopioita kaavakkeesta ja jakaa niitä sukulaisille. Pienistä puroista se järvikin syntyä, eiköhän sukukirjakin.

Joku viisas on rukoillut (vapaasti mukaillen): Herra, anna minun olla tyynenä niiden asioiden edessä, joihin en voi vaikuttaa ja toimia niissä asioissa, joissa voin.

Hyvää syksyn jatkoa ja talven odotusta kaikille! Iloitaan pienistä asioista elämässämme!

Anneli Saarinen

Vataset sukukirjan toisen osan toteutuminen tarvitsee apuasi

Vuonna 2020 julkaistu Vataset sukukirja on saamassa jatkoa. Vuoteen 1919 ulottuvan sukukirjan toisen osan työstäminen on parhaillaan käynnissä kirjatyöryhmän toimesta. Jotta kirjasta saataisiin mahdollisimman täydellinen, niin kaikkien sukuseura-
laisten tulisi varmistaa omien sukuhaarojensa tietojen mukana oleminen työryhmälle. Seuraavassa kirjatyöryhmän raportti kirjan julkaisemisesta.

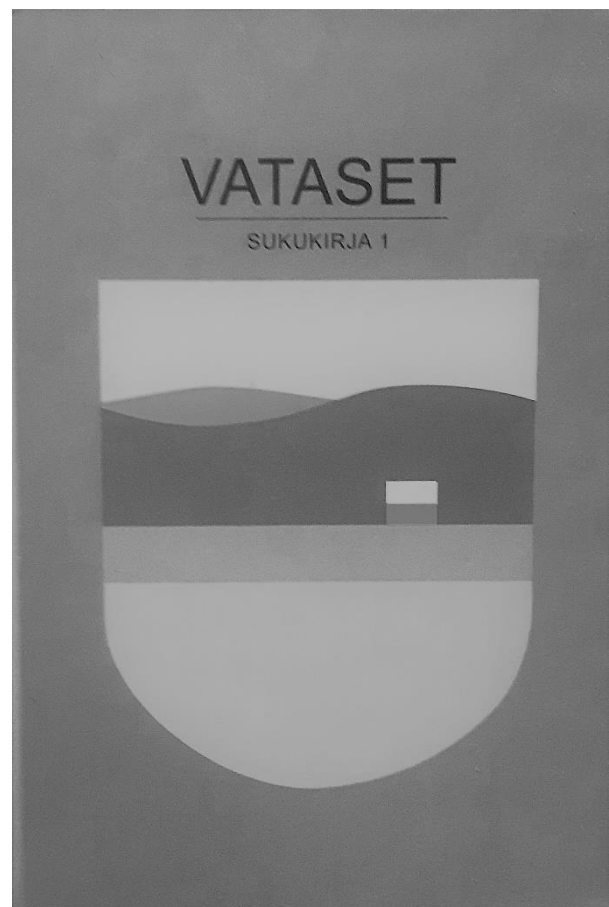
Taustaa

Huhtikuun alussa 2022 sukuseuran hallitus teki päätöksen ”Vataset sukukirja 2:n” toteuttamisesta. Osa 2 jatkaa Vatasten sukuhaarojen esittelyä osa 1:n lopusta tähän päivään. Tavoitteeksi asetettiin, että sukutietojen kerääminen saadaan tehtyä vuoden 2024 loppuun mennessä ja uusi sukukirja julkaistaisiin syksyn 2025 sukukokouksessa. Sukukirjan valmiste-
luun ja koordinointiin nimettiin kirjatyöryhmä: Jukka Hirvonen, Anneli Saarinen, Anja ja Anssi Saura.

Syksyllä 2020 julkaistun ”Vataset sukukirja 1:n” aineisto jouduttiin rajaamaan niin, että mukana sukutauluissa ovat vain vuoteen 1919 mennessä syntyneiden henkilötiedot. Perhetietolomakkeilla vuosien 2010-2020 aikana jo kerättyä tietoa nyky-Vatasista ei siis ensimmäiseen kirjaan sisälly.

Julkaisuluvan sisältäviä, allekirjoitettuja lomakkeita nyky-Vatasilta oli alettu kerätä heti sukuseuran perustamiskokouksessa 7.8.2010. Alussa tietysti ajattelimme, että kerätyt *luvaliset* tiedot olisi voitu hyödyntää jo ensimmäisessä sukukirjassa. Kävi kuitenkin selväksi, että vuodelta 1999 peräisin olevan henkilötietolain

kumouduttua ja uuden tietosuojalain ja -asetuksen tultua voimaan näin ei kannata tehdä, sillä **lupia nyky-Vatasilta ei ole saatu tarpeeksi kattavasti.**

Sukukirja on saamassa jatkoa vuonna 2025.

Tietosuojalainsäädäntö

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen soveltaminen alkoi 25.5.2018. Asetusta täydentävä kansallinen TIETOSUOJALAKI astui voimaan 1.1.2019. Uusi tietosuojalainsäädäntö koskee kaikkea sukututkimustarkoituksessa tapahtuvaa elossa olevien henkilötietojen käsittelyä. Asetuksen yksi keskeisimmistä tavoitteista on se, ettei henkilötietoja saateta rajoittamattoman ihmisjoukon saataville ilman jokaisen rekisteröidyn omaa myötävaikutusta.

2010-2020 kerätyt tiedot ja luvat

Ensitöikseen kirjatyöryhmä selvitti keväällä 2022, minkä verran - ja keneltä kaikilta - sukuseuralla on jo perhetietolomakkeita ja niiden myötä julkaisulupia. Vuonna 2010 lomakkeita oli saatu kokoon jo 86 henkilöltä. Sen jälkeen lomakkeita on saatu eniten (82 ja 21 kappaletta) sukujuhlien yhteydessä vuosina 2012 ja 2014. Sittemmin lähinnä postitse tai sähköpostin liitteenä lomakkeita on saatu alle 10 kappaletta vuodessa. Nyt, syksyllä 2022, meillä on koossa kolmisen sataa allekirjoitettua lupalomaketta. Jukka ja Anja ovat tallentaneet skannatut lomakkeet ulkoisille kovalevyille. Paperiset lomakkeet ovat mapeissa.

Olemme selvittäneet sukuhaaroittain, mihin sukukirja 1:n tauluihin liittyviä lupalomakkeita **jälkipolvilta** on jo olemassa. Seuraavista sukuhaaroista ei ole toistaiseksi yhtään lupalomaketta: Pielisjärvi, Lieksa, Muolaa, Kostamus 1, Kostamus 2, Karttula, Huittinen.

Seuraaviin tauluihin liittyviä jatkotietoja ja lupia on, mutta se ei tarkoita sitä, että KAIKILTA olisi lupa:

Iisalmi 88, 90, 112, 124, 199, 224, 242, 251, 260

Nurmes 451

Heinävaara 559, 561, 590, 591, 616, 637, 639, 644, 645

Hammaslahti 768, 778, 810, 814, 815, 792

Kerimäki 873, 875, 912, 923

Tuupovaara, Tohmajärvi 1106, 1108, 1189, 1191, 1194, 1255, 1281, 1282, 1283, 1284, 1285, 1289, 1290, 1291, 1292, 1297, 1322, 1325, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1335, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1349, 1440, 1444, 1449, 1450, 1490, 1492, 1493. - Jukka, Anneli ja Anja tietävät luvanantajien nimet/henkilöllisyyden.

Lisäksi sukututkijoiden SukuJutut-ohjelmissa on luonnollisesti eri lähteistä (internet, lehtien syntyneitä-, vihittyjä-, kuolleita-palstat, muut lehtijutut) koottuja tietoja nyky-Vatasista, joista ei tiedetä, mihin sukuhaaraan he kuuluvat. Vataset sukukirja 1:n julkaisun jälkeen on saatu lisätietoja myös ennen vuotta 1919 syntyneistä Vatasista, jotka olisivat kuuluneet jo ensimmäiseen kirjaan.

Kirjatyöryhmä koolla kesällä 2022

Anneli kutsui kirjatyöryhmän koolle Imatralla 27.7.2022. Sukukirja 2:n senhetkisestä tilanteesta totesimme, että kevään 2022 Vataspostin "etsintäkuulutus"-ilmoituksen perusteella ei ole toistaiseksi saatu perhetietolomakkeiden kerääjiä eri sukuhaaroista. Syyinä lienee mm. se, että kerääjille olisi annettava tarkemmat ja konkreettiset toimintaohjeet (kerääjän olisi tiedettävä, keneltä sukuseuralla on jo lupa, keneltä ei, yms.)

Keskustelimme tietosuojalain vaatimuksista ja mahdollisesta sähköisesti täytettävästä ja lähetettävästä lomakkeesta. Esillä oli myös Suomen Sukututkimusseuran laatima uusi ohjeisto, jota voidaan käyttää ohjenuorana sukukirja 2:ta varten: **”Vastuullinen henkilötietojen käsittely sukututkimuksessa. Suomen Sukututkimusseuran ohjeita ja suosituksia 3, 2021”**. Ohjeistossa on käytännesäännöt päivitetty 2020-luvun olosuhteisiin. Ohjeisto on liitteinen 40-sivuinen ja se löytyy verkko-osoitteesta <https://suvut.fi/henkilötiedot-sukututkimuksessa/>.

Kirjatyöryhmä pohti, miten Sukukirjojen 1 ja 2 (I ja II) osat saadaan liitettyä toisiinsa. Ehkä esimerkkejä löytyy muiden sukuseurojen julkaisuista kirjoista. Edelleen totesimme, että toivottavasti pienistäkin sukuhaaroista saadaan mukaan aktiivisia henkilöitä kokoamaan aineistoa kakkoskirjaan! Keskusteltiin myös, mitä muuta aineistoa kakkoskirjaan kerättäisiin sukutaulujen lisäksi: Etsitään esi-isien puumerkkejä vanhoista asiakirjoista. Laaditaan katsauksia eri sukuhaarojen asuttamista alueilta / kunnista / pitäjistä / kylistä / seurakunnista.

Perhetietolomakkeiden kerääminen on iso työ, mutta oikotietä ei ole. Niinpä edelleen pyritään aktivoimaan ihmisiä eri sukuhaaroista avuksi ja lisäksi eri tiedotuskanavien kautta haetaan sukukirjan edistämistä kiinnostuneita. Voisivatko jo tähän mennessä lupalomakkeen täyttäneet kannustaa nuorempia, sittemmin jo täysi-ikäisiksi varttuneita lapsiaan, lastenlapsiaan, serkkujaan antamaan päivitettyt tiedot sukuseuralle/sukututkijoille? Allekirjoitus lomakkeisiin kannattaa pyytää kaikilta täysi-ikäisiltä, joiden tiedot yksittäisellä lomakkeella annetaan (puoliso, pian täysi-ikäisyyden saavuttavat lapset). Pienikin apu on tarpeen!

Kirjan julkaisutavoitteen asettamisen lisäksi jo 2.4.2022 todettiin ja tunnistettiin myös se, että tietoja ei tulla saamaan aukottomasti, vaan sukukirja toteutetaan niillä *luvallisilla* tiedoilla, jotka saadaan vuoden 2024 loppuun mennessä.

Lopuksi

Sinun ja perheesi tiedot tulevat olemaan mukana ”Vataset sukukirja 2”-ssa, jos 1) olet – ehkä jo yli kymmenen vuotta sitten – antanut tai 2) annat viimeistään vuoden 2024 loppuun mennessä kirjallisen luvan julkaista tietosi. Tietoja ei käytetä erilaisiin internetin sukupuupalveluihin. Kirjan julkaisun jälkeen paperiset lomakkeet hävitetään paperisilppurilla.

Ryhty sukutietojenetsiväksi!
Sukukirjatyöryhmä kaipaa henkilöitä eri sukuhaaroista, jotka voisivat edesauttaa perhetietolomakkeiden keräämisessä.

Onko sinusta
SUKUTIETOJEN ETSIVÄKSI?

Ota yhteyttä suoraan sukukirjatyöryhmän jäseniin jos olet kiinnostunut. Yhteystiedot löytyvät tuonnempaa lehdestä.

Voit myös toimittaa seuraavalla sivulla olevan lomakkeen sukutyöryhmälle oman perheesi osalta soveltuvin osin täytettynä ja allekirjoitettuna. Huomaathan, että lomakkeeseen tarvitaan myös puolison allekirjoitus, jos hänet mainitaan.

Kaikkia kohtia ei ole pakko täyttää.

Perhetiedot

Lomake numero _____

Suvun jäsenen tiedot

Sukunimi _____ o.s. _____
Etunimet* _____ Arvo ja/tai ammatti _____
Syntymäaika ja -paikka _____ Kuolinaika ja -paikka _____
Lähiosoite _____ Postiosoite _____
Puhelin _____ Sähköposti _____

Suvun jäsenen vanhemmat

Isän sukunimi _____ Isän etunimet* _____
Syntymäaika ja -paikka _____ Kuolinaika ja -paikka _____
Arvo ja/tai ammatti _____
Äidin etunimet* _____ o.s. _____
Syntymäaika ja -paikka _____ Kuolinaika ja -paikka _____
Arvo ja/tai ammatti _____ Avioliittovihk. aika ja paikka _____
 Avoliitto _____ Kihloissa _____ Rekisteröity parisuhde _____ Ero pvm _____

Suvun jäsenen puoliso (Mikäli suvun jäsen on ollut useamman kerran naimisissa, täytetään jokaisesta liitosta oma lomake.)

Etunimet* _____ Sukunimi / o.s. _____
Syntymäaika ja -paikka _____ Kuolinaika ja -paikka _____
Arvo ja/tai ammatti _____ Avioliittovihk. aika ja paikka _____
 Avoliitto _____ Kihloissa _____ Rekisteröity parisuhde _____ Ero pvm _____
Isän sukunimi ja etunimet* _____ Arvo ja/tai ammatti _____
Syntymäaika ja -paikka _____ Kuolinaika ja -paikka _____
Äidin etunimet* _____ o.s. _____
Syntymäaika ja -paikka _____ Kuolinaika ja -paikka _____
Arvo ja/tai ammatti _____ Avioliittovihk. aika ja paikka _____
Suvun jäsenen puolison muut avioliitot (nimi ja avioliittovuodet) _____

Suvun jäsenen lapset (sekä elossa olevat että kuolleet)

Nimi* _____ Syntymäaika ja -paikka _____
Lisätiedot _____
Nimi* _____ Syntymäaika ja -paikka _____
Lisätiedot _____
Nimi* _____ Syntymäaika ja -paikka _____
Lisätiedot _____
Nimi* _____ Syntymäaika ja -paikka _____
Lisätiedot _____
Nimi* _____ Syntymäaika ja -paikka _____
Lisätiedot _____
Nimi* _____ Syntymäaika ja -paikka _____
Lisätiedot _____

*puhuttelunimi alleviivataan

Annan _____ lle luvan julkaista tietoni sukututkimuksessaan.
sukuseuran ja/tai sukututkijan nimi

Allekirjoitus _____

Aika ja paikka _____

Silja Vatasen lapset Vieremältä

Anneli Saarinen on kirjoittanut tämän lehden mielenkiintoisen ja paljon yksityiskoh- taista sukuhistoriaa sisältävän muisteluksen enoistaan ja tädeistään. Apuna muiste- loissa on hänellä ollut tätinsä Eevan lapset Lea ja Taina.

Isoisäni, **Matti Kattainen** oli naimisissa kolme kertaa. Vieremällä 19.2.1877 syntyneen Matin ensimmäinen puoliso oli **Anna Lyyti Heiskanen** s.1880. Heille syntyi neljä lasta, joista kaksoiset kuolivat pieninä. Esikoinen **Lauri** ja kuopus **Iida Akusta** elivät aikuisiksi. Anna Lyyti menehtyi 1904 vain 24-vuotiaana.

Toinen vaimo oli **Maria Loviisa Oikarinen** s.1879. Tästä avioliitosta syntyi poikalapsi, joka kuoli 2 vuoden ikäisenä. Maria menehtyi keuhkotautiin 1908 28- vuotiaana.

Tätini Eeva.

Kolmas vaimo löytyi Iisalmen Viitaalta Kattila- harjun talosta. Matti vihittiin **Silja Vatasen** kanssa 1908. Silja oli syntynyt 22.11.1880. Heille syntyi yhteensä 13 lasta. Kuolema vie- raili myös Siljan ja Matin perheessä: Lapsista **Hannes** kuoli 14-, **Matti** 1- ja **Sylvester** 2-vuo- tiaana. 2 poikaa ja 8 tyttöä jäi eloon, joista yksi

tytöistä **Maija**, oli äitini. Silja kuoli vuonna 1929 49 -vuotiaana ja Matti 1935 58-vuoti- aana.

Muistoni enoista ja tädeistäni ovat joidenkin osalta melko hatarat, toisista on enemmän muistoja. Keskityn muistelemaan Siljan lapsia, koska Iida Akusta kuoli jo vuonna 1952 ja Lauri- enoa en muista nähneeni koskaan. Nämä puo- lisisarukset olivat kuitenkin läheisiä Siljan ja Matin lapsille ja kuuluivat perheeseen täysival- taisesti.

Kattaisten kotitalo, Ryvä, sijaitsi Vieremän Kauppilanmäellä. Naapuritilalla asui Siljan sis- kon, **Johanna Vatasen** ja **Juho Rönkön** perhe. Matti Kattainen oli useissa kunnan luottamus- toimissa mm. Niemisen koulun johtokunnan puheenjohtajana. Ison tilan isäntänä hän oli taannut toisten ihmisten pankkilainoja, ja niin monen muun tavoin, 30-luvun laman seurauk- sena pankki laittoi velat maksuun ja otti takaa- jien talot. Siihen päättyi sisarusten turvallinen lapsuus ja nuoruus omassa kodissa. Isä-Matti- kin oli jo silloin kuollut ja osa sisaruksista muut- tanut pois kotoaan, mutta ainakin lapsista **Maija**, **Saara** ja **Eeva** muuttivat Pyhäsal- melle serkkunsa **Kalle Rönkön** kotiin.

”joka tämän varastaa,

sitä piru rakastaa”

Väinö oli ainoa, joka jäi Vieremälle ja asui vai- monsa ja kahden lapsensa kanssa lähellä koti- taloan koko ikänsä. Kävin äidin kanssa heillä

lapsena ja mieleeni on jäänyt hevonen, jonka kanssa Väinö kuljetti talojen maidot meijeriin. Väinö antoi minulle hevosen aisakellon, mikä on vieläkin minulla. Kellossa lukee: ”joka tämän varastaa, sitä piru rakastaa”.

Arvi lähti Otanmäen kaivokseen töihin ja rakensi perheelleen talon Vuorokkaaseen. Hän oli erittäin kätevä käsistään ja harrasti mm. puutöitä. Minulla on pieni hänen tekemä kiulu. Vaimonsa **Hiljan** kanssa heillä oli yksi poika.

Tyttäristä vain **Sofia**, Eeva ja äitini solmivat avioliiton. Minulla oli siis viisi ”vanhapiika” tätiä, jotka ahkerasti kulkivat perheellisten sisarustensa luona ja toivat elämää ja iloa lapsuuden vuosiin. Saara, **Aune**, Sofia ja Eeva opiskelivat kaikki karjatalousoppilaitoksissa. Eläimet olivat heille tärkeitä ja niiden hyvinvointi kunnia-asia. Saara teki elämäntyönsä Kainuussa karjatalousteknikkona. Aune toimi tarkkailukarjakkona Nurmijärvellä. Sofia oli Turussa Ruissalon kartanon karjako ja Eeva hoiti omaa maatilaa Halikossa.

Enoni vaimo Hilja, Elsa, Sohvi, Saara, Arvi. Takana Aune.

Tytöistä Saara oli ehkä vilkkain ja liikkuvaisin. Siihen vaikutti myös se, että hänellä oli myöhemmin oma auto, jolla pääsi kätevästi kulkemaan sukulaisissa. Saara piti paljon yhteyttä läheisiinsä, myös äitinsä kotitaloon Kattilaharjuunkin. Hän harrasti myös valokuvausta ja hänen ansiotaan on, että sisarusten perheistä,

vanhoista ajoista ja henkilöistä on paljon kuvia. Harmillisesti nimien puuttumisen vuoksi kaikkia ei voi kuvista tunnistaa. Sain Saaran poismenon jälkeen hänen monta laatikollista sisältävän valokuva- ja diakokoelmansa. Totesin, että lehmistä ja sioista on ainakin yhtä paljon kuvia kuin ihmisistä! Saara esitelmöi asiantuntijana erilaisissa karjatalousväen seminaareissa. Hän sai vuonna 1970 presidentin myöntämän Suomen valkoisen ruusun ritarikunnan 1.luokan mitalin ansioistaan karjatalouden hyväksi. Hänen valokuvissaan paistattelevatkin kantakirjasonnit ja -siat palkintonauhojen kanssa. Itse pääsin kerran Kajaanissa ollessani päiväksi kiertämään maataloihin hänen kanssaan. Se oli kaupunkilaistytölle ikimuistoinen kokemus. Saaran autot olivat yleensä pikku-Fiateja, myöhemmin Skodia. Kun matkustin äitini kanssa Saaran luo, lähdimme aina autolla vierailuille sukulaisten luokse Kainuuseen ja Savoan. Tiet olivat hiekkateitä ja kuoppaisia. Tarkkaavaisena istuin takapenkillä, koska sain pennin jokaisesta kuopasta, jonka havaitsin etukäteen. Saara käski katsella ”tissiliivin kuvia” liikennemerkeistä. Saaralla oli mökki Manamansalossa. Siellä sisarukset viettivät eläkkeellä ollessaan yhteisiä kesäpäiviä.

Aune oli kummitätini. Muistan hänet iloisena ja jollain tavalla hienostuneena ihmisenä. Työssään hän kierteli Nurmijärven ja ympäristön maataloja. Hän oli aktiivinen Karjaväen lomaliiton toiminnassa kuten Saarakin. Liitolla oli Heikkilän lomakylä Aulangolla. Sinne Aune kutoi pitkät räsymatot lattiaille ja poppanaliinat pöydille. Kotonani vierailulla ollessaan hän antoi kerran minulle setelin käteen ja pyysi mennä ostamaan läheisestä kioskista litran Nougat-jäätelöä. Ja muistutti, että nougat lausutaan sitten ”nugaa”. Muistan sen joka kerta, kun syön nougat-jäätelöä. Aune ehti käydä minun ja perheeni luona vielä Paraisillakin ja

muistona ovat hänen kutomat matot ja pyyheliinat.

”Hei jopa Ruissalon kello jo soi...”

”Hei jopa Ruissalon kello jo soi...” Sofia eli **Sohvi** asui kahden tyttänsä kanssa pienessä punaisessa talossa merenrantatörmällä Ruissalon kartanon mailla. Vieressä oli punatiilinen navetta, jossa Sohvin hoidettavana olivat kartanon lehmät. Vierailimme Sohvin luona aika usein. Turussa matkustimme ensin ratikalla Ruissalon sillan kupeeseen ja siitä bussilla kartanon pysäkillä. Vanhaa, upeaa tammikujaa myöten kävelimme Sohvin keittiön ja yhden huoneen asuntoon. Sohvi oli pieni, puuhakas ihminen, jolta tuli juttua koko ajan. Elämä ei ollut kohdellut häntä aina silkkihansikkain, mutta hän osasi iloita elämän pienistä asioista. Erityisen ylpeä hän oli kartanon karjasta ja niiden hyvinvoinnista aikana, jolloin ei vielä puhuttu eläinten stressistä. Sohvi ymmärsi, että hyvinvoiva lehmä tuottaa myös parhaiten ja parasta maitoa. Silmissäni on kesäinen Ruissalo, lehmät laiduntavat rantaniityllä, taustalla Ruotsin laiva lipuu merelle ja me istumme mökin vieressä syreenimajassa nauttien tarjoilusta. Myöhemmin Sohvi muutti kerrostaloon Turun lähiöön, jossa saimme lasteni kanssa monta kertaa käydä vierailulla.

Eeva lähti karjatalouskouluun Lahteen yhdessä Saaran kanssa ja päätyi talon emännäksi ja neljän lapsen äidiksi Salon lähelle Hajalaan. Eeva oli rempseä ja huumorintajuinen. Naapurit kuuluiivat kesäisessä illassa Eevan huutelevan Ilonaa, Herttaa, Pulmua ja muita tyttöjä. Eevan ”tytöt” tulivat juosten utareet heiluen iltatylpysille. **Elsa** oli hillitty ja hymyilevä tati, joka työskenteli leipurina kuopiolaisessa leipomossa. Kävin ainakin yhden kerran junalla äidin kanssa

hänen luonaan, mutta Elsa vieraili lomillaan kotonani usein.

Aili asui Kangasalla kerrostalossa. Hän toimi keittäjänä Vehoniemen kartanoravintolassa. Olin ehkä 5- vuotias, kun pääsin hänen luokseen yksin viikoksi lomailemaan. Veljeni **Erkki** saattoi minut Tampereelle, jonne matkustimme lättähatulla, mikä sekini oli jo kokemus sinällään. Ravintolakokin aamupalat olivat erilaisia, mihin oli tottunut. Hän keitti kananmunia, jotka syötiin munakupista ja Aili opetti, miten muna halkaistaan veitsellä ja syödään sitten lusikalla suuhun. Aamupalaan kuului myös pekonia, prinssinukkeja ja paahtoleipää appelsiinimarmeladilla. Sellaisista aamupaloista en ollut ennen kuullutkaan! Ja mikä ihaninta: Ailin yksiössä oli kylpyamme. Joka ilta hän laski sen täyteen vettä, laittoi kylpyveteen shampoota. Se vaahtosi ja pursui yli laitojen, kun polskutelin ja melskasin vedessä. Sellaisessa ylellisyydessä sain olla viikon, kunnes äiti tuli hakemaan pois.

Sisaruksia rivissä: Bertta, Elsa, Maija, Aili ja Saara.

Bertta oli ns. maan hiljaisia. En tiedä, mitä hän teki työkseen, mutta eläkkeelle päästyään hän asui pitkiä aikoja sisarustensa luona. Minunkin kotonani hän asui vuoden verran jakaen kansani yläkerran vinttihuoneen. Loppuelämäksi hän muutti Saaran luo Kajaaniin, missä hän voimien heikentyessä sai hyvää turvaa ja hoitoa siskon luona.

50 – vuotias taikaneulepusero

Muistoissamme tätien ja enojen tapaamiset olivat aina iloisia. Syötiin herkkuja, nauru kai-kui ja pieni sisarusten välinen naljailukin oli pilke silmäkulmassa leppoisaa ja huumorilla höystettyä. **Taina** muistelee, kun Aune kerran istui ulkona lukemassa, käski Elsa Tainan mennä sanomaan Aunea lukutoukaksi. Aunen vastaus oli heti, että Elsa onkin oikea tupajumi. Tämä oli tyypillistä sanailua. Tädeistä Aili ja Aune neuloivat ahkerasti sisarusten lapsille lapasten ja sukkien lisäksi kauniita kirjoneulepuseroita ja hameita. Kerran hän kutoi minulle pipoa. Tupsun teko oli menossa ja katsoin vierestä totisena pahvirinkulaan syntyvää tupsua. Lopulta juoksin äidin luo ja parahdin: ”En huoli tommoista pahvituspuja!” Eräässä Ailin minulle tekemässä neulepuserossa oli joko kasvunvaraa tai taikaa. Pidin sitä päälläni vielä aikuisenakin, sitten se siirtyi tyttärilleni ja vasta vähän aikaa sitten se piti heittää pois. 50 vuotta on villapuserollekin melkoinen ikä, mutta sellaisia taikapuseroita osaavat tehdä vain tädit! Sohvi taas ompeli myös Eevan lapsille vaatteita.

Enoni Väinö ja minä Jukka hevosen kanssa.

Tädit hemmottelivat meitä myös elämyksillä. Taina muistaa, kuinka Sohvi kuljetti häntä Turun nähtävyyksiä katsomassa. Lea muistelee olleensa Aunen kanssa Linnanmäellä ja Aune tuli hänen kanssaan kaikkiin hurjiinkin laitteisiin. Itse olin Ailin kanssa mm. eläintarhassa Tampereella, jossa näin ensimmäistä kertaa leijonan ja muita ihmeellisyyksiä.

Sisaruksista kolmanneksi nuorin oli äitini Maija. Hänen tiensä Pyhäsalmeilta vei Kuopioon kahvilaan tarjoilijaksi, jossa isäni hänet tapasi ja yhteinen koti perustettiin isäni kotikau-punkiin Poriin. Heille syntyi viisi poikaa ja minä iltatähtenä lähes kymmenen vuotta nuoremman veljeni jälkeen. Äiti ottikin minut nuorim-pana mukaansa vieraillessaan sisarustensa luona. Onnekseni olen saanut tavata tätejäni ja enojani ennen kuin aika on heistä jättänyt. Nyt he kaikki ovat ajan rajan toisella puolella, viimeisenä äitini vuonna 2013. Serkuistakin osa on jo nukkunut pois. Muistot elävät vuosikym-menten jälkeenkin. Läheisten kasvot ja jopa ääni muistuvat mieleen ja joku yksittäinen asia, kuten kertomani nougat- jäätelö, voivat tuoda muistot taas mielen sopukoista vahvasti esiin. Niitä on hyvä vaalia ja kertoa eteenpäin omille jälkeläisille. Siitä syntyy sukupolvien ketju, joka sitoo meidät sukuun.

Sanna–muori

*Salomökin Sanna- muori, lapsiparven äiti.
yllä röijy, pitkä hame,
kaulalle valahtanut huivi.*

*Keinuvin askelin, melkein juosten.
rientää muori taloon, torppaan.
Aina sinne,
missä apuaan voi antaa.*

*Vatsan päällä keikkuu lankakerä
esiliinaan kietaistuna.
Puikot helisevät sormenpäissä,
sukka syntyy kulkiessa.*

*Sanna-muori,
suuren salon suuri nainen,
ensimmäinen apu,
usein viimeinenkin näillä main.*

*Pesee vainajat, päästää lapset.
Kuppaussarvin imee mustat pahat veret
kintuista ja hartioista,
Hivuttelee kämmenillään loitos*

*kivistykset, kolotukset.
Lasten itkut rauhoittelee,
Valmistelee voiteet, tipat,
uneen taputtelee unettomat.
Suuret univelat itsellensä.*

*Surutupaan tultuansa
huivin kolkkaan pyyhkii kyyneleensä.
Jos taas ovat eläjällä kuulumiset hyvät,
ketterästi pyörähtelee, kiepahtelee jalka.
Herakasti liittyy ilonpitoon muori.*

*Tuhattaituri on toimissansa.
Kuuraa lattiat ja pesee pyykit.
Loukuttelee, lipsuttelee pellavat ja liinat,
rynkyttelee riusan kanssa ahoksilla.
Pienistä murusista leipää kerää lapsillensa.*

*Nyt taivaan tuvan pöydän päässä,
kultakruunu kulmillansa,
hyvä hymy huulillansa
istuu Sanna-muori*

.

Runon Sanna-muori oli vuonna 1869 Iломantsissa syntynyt **Susanna Sivonen o.s. Kortelainen** ja hän menehtyi 19.5.1932 Koverossa. Hänen äitinsä oli **Katariina Vatanen**. **Anni Lankisen** painetuissa muistelmissa Sanna-muori mainitaan taitavana lampaiden keritsijänä ja häntä pidettiin kaikin puolin taitavana ihmisenä. Runon on laatinut vuonna 1907 syntynyt **Maria Jaatinen os. Piipponen** ja se on julkaistu hänen runokirjassaan. Runo sopii hyvin kun-
nian osoitukseksi Sanni-muurille, kuten kaikille muillekin suvun mahti naisille.

Runon lähetti **Elsa Kaipio**, jonka mummo Sanni oli.

Suvussa tapahtuu:

Ajasta ikuisuuteen:

Saimi Johanna Lappalainen o.s. Vatanen on nukkunut ikiuneen 12.6.2022 Kiteellä hänen viimeiseksi jääneessä maallisessa kodissaan, jonne hän muutti vuonna 2019 voimien vähentymisen ja muistisairauden vuoksi.

Saimi oli syntynyt 16.7.1933 Tuupovaaran Lehmoaarassa Onni ja Sylvi Vatasen kolmantena lapsena. Maailma odotti tuon ajan tavan mukaan nuorta kulkijaa taipaleelle jo 15 vuotiaana. Hän työskenteli lyhyen aikaa piikana Rääkkylän Sangenlahdessa Ikosen talossa, mutta avioitui 17 – vuotiaana naapurin pojan Heikin kanssa. Pienviljelijän emäntänä hän hoiti karjaa, talouttaan ja kolmea lastaan, kunnes 1970 – luvun alku puolella luovuttiin karjasta ja Saimi kouluttautui ravintolakokiksi. Hän toimi koulutuksen jälkeen Rääkkylän kunnalla koulukeittäjänä ja vanhainkodin keittiöapulaisena. Eläkepäivät sujuivat leppoisasti omassa mökissä puutarhaa hoitaen ja käsitöiden parissa.

Saimia jäivät kaipaamaan kaksi lasta, viisi lastenlasta ja kolme lastenlastenlasta, sekä muut sukulaiset.

Saimin rippikuva vuodelta 1948 Tuupovaaran kirkolla.

Hanki **VATASET, SUKUKIRJA 1** vaikka lahjaksi

Kaksi vuotta sitten ilmestynyt Vataset, sukukirja, on mitä mainioin lahja vaikka jouluksi. Kannattaa kuitenkin toimia nopeasti, jotta kirja ehtii Joulupukin konttiin. Tilaaminen onnistuu helposti: sähköposti osoitteeseen pekka.k.vatanen@viestilinja.fi tai soitto Pekalle numeroon 045 – 323 1883, niin saat ohjeet maksusta, jonka jälkeen kirja lähtee tulemaan.

Hintakaan ei ole päätä huippaava, 55 € saat sukumme varhaisvaiheista ja sen eri haaroista kattavan selonteon! Postikulut 9 € lisätään kirjan hintaan.

Muista myös:

Vataset sähköisessä mediassa Vatasten sukuseuran kotisivut ovat osoitteessa: www.vataset.fi ja Vatasten sukuseuran Facebook-ryhmä: <https://www.facebook.com/groups/vatastensukuseura/>.

Kotisivuilla ovat arkistoituina mm. Vatas-postit ja facebook –sivuilla on mm. sukututkijoiden ajankohdaisia päivityksiä.

Tule mukaan toimittamaan Vatas-Postia

Vatas - postissa julkaistaan kahta vakiopalstaa: muisteluksia Vatasten suvusta ja lasten sivua. Kuka tahansa voi olla Vatas-postin toimittaja. Jos sinulla on omasta mielestäsi mielenkiintoisia muistoja suvustasi, niin mikset jakaisi niitä myös meille muille. Tai jos tiedät sukulaislapsesi koviksi piirtäjiksi tai maalaajiksi, niin mikset lähettäisi kuvia heidän töistään myös meidän toisten iloksi.

Myös muut juttuideat tai aiheet, joita haluaisit lehdessä käsiteltävän, ovat tervetulleita. Kirjoitusten ei tarvitse olla muodoltaan valmiita, tarvittaessa ja halutessa niitä voidaan muokata toimituksellisesti. Ja jos löydämme oikein kiinnostavan aiheen yhdessä, niin kyllä sille yhdessä tekijäkin löydetään.

Ja tottakai, myös perhetapahtumat halutaan jakaa lehden sivuilla. Olivat ne iloisia syntymään, elämän karttumiseen tai sitten elämään luonnollisesti kuuluvia tuonen uutisia.

Olen ryhtynyt tästä numerosta alkaen toimittamaan lehteä yhdessä tiedotusryhmän kanssa ja haluan mahdollisimman monen olevan mukana lehden tekemisessä sillä se on helppoa ja hauskaa. Olen tuntenut suurta tyytyväisyyttä, iloa ja hauskuuttakin tutustuessani sukuuni laajemmin ja paremmin selaamalla edellisiä lehden numeroita ja lukemalla tämän lehden kirjoituksia ja katsomalla lasten kuvia. Kiitoksia kaikille lehden tekeen osallistuneille. Haluaisin jakaa tämän tekemisen ilon mahdollisimman monen kanssa. Tulkaa siis rohkeasti mukaan iloiseen työhön, joko sähköpostilla tai soittamalla.

Esko Vatanen
esko.vatanen@gmail.com
040 531 2731

Vatasten sukuseuran yhteystiedot

Vatasten sukuseuran puheenjohtaja

ja sukututkimus:
Anneli Saarinen
Kauratie 32
21610 Kirjala
puh 050 3651402
m.annelisaarinen@gmail.com

Sukuseuran varapuheenjohtaja:

Esko Vatanen
Sudenkatu 3 A 2
33520 Tampere
puh 040 5312734
esko.vatanen@gmail.com

Sihteeri-taloudenhoitaja ja hallituksen jäsen:

Pekka K. Vatanen
Huosiovaarantie 71
82730 Tuupovaara
puh 045 3231883
pekka.k.vatanen@viestilinja.fi

Hallituksen jäsenet:

Tarja Hukka
Riihiniementie 8 a
82430 Puhos
puh 050 5407597
tarja.hukka@hotmail.com

Liisa Koponen
Pekkalankatu 28
83500 Outokumpu
puh 040 5459472
liisa.koponen@outlook.com

Marko Vatanen
Kivijalankatu 8
13500 Hämeenlinna
puh. 050 4607600
mvatanen@gmail.com

Maija Väänänen
Sopentie 197
82600 Tohmajärvi
puh 050 5307613
maivaana63@gmail.com

Sukututkimus:
Jukka Hirvonen
Rautionkatu 21 C 19
55910 Imatra
puh 050 4636710
hirvoju2@gmail.com

Anja Saura
Mäntytie 21 B 19
00270 Helsinki
puh 040 7313719
anja.saura@gmail.com

Elsa Kaipio
Vanha Littoistentie 10 b 9
20660 Littoinen
puh 040 7667014
kaipioelsa@gmail.com

Tuula Kinnunen
Vanha Turuntie 2 H
02710 Espoo
puh 050 3261906
tuuliss@kolumbus.fi

VATAS-POSTI

Lehteä toimittaa Vatasten sukuseuran tiedotusryhmä:

Jukka Hirvonen, Aino Kurvinen, Anneli Saarinen, Kari Vatanen ja Esko Vatanen

Kannen kuva: Aino Kurvinen

Takakannen kuvat: Tampereen Tuomiokirkko: Esko Vatanen, Tyrnit, Lotta ja Miska Saarinen; Anneli Saarinen

Painopaikka: Saimaprint Oy

Lyhyesti:

Tavataan Lahdessa syyskuussa 2023

Hallitus on päättänyt kutsua koolle seuraavan sukkokouksen 16.9.2023 Lahteen. Samalla järjestetään myös sukujuhla. Tarkemmat tiedot paikasta, majoituksista, kellon ajoista ja muista tarpeellisista asioista ilmoitetaan myöhemmin.

Vatasille isännänviiri?

Hallitus on pohtinut olisiko sukuseuran isännänviirillä kysyntää jäsenten piholla. Viiri olisi

seuran logon mukainen ja sen väreissä oleva perinteisen mallinen isännänviiri. Hinnan määrittely on vielä kesken, mutta se saattaisi olla noin 120 – 150 euron luokkaa.

Lähetä mielipiteesi viiristä jollekin hallituksen jäsenelle. Jos kysyntää on, niin hallituspöytäkirjasta on luvattu valmistella asiaa eteenpäin.

Lehtileikkeitä Liisalle

Liisa Koponen kerää seuran arkistoon lehtileikkeitä Vatasten sukun liittyvistä artikkeleista. Hänen keräämänsä lehtileikkeet pait-

nottuvat kuitenkin nykyisin etupäässä Pohjois-Karjalaan ja Helsingin Sanomiin. Jos juttuja ja artikkeleita ilmestyy laajemmalla alueella, ne jäävät helposti seuran arkistosta pois.

Jos siis havaitset muilla paikkakunnilla tai lehdissä olevia juttuja, niin voisitko toimittaa sellaisen leikkeen Liisalle. Hänen yhteystiedot löytyvät toisaalta tässä lehdessä julkaistussa seuran yhteystiedoissa.

Olethan muistanut maksaa jäsemaksun

Sukukokous vahvisti jäsenmaksuksi entisen: 20 € jäseneltä/vuosi, lisäksi 5 €/vuosi saman talouden perheenjäseneltä. Sihteeri **Pekka K. Vataselta** voit tarvittaessa kysyä maksutilanteesi

Jäsenmaksu maksetaan Vatasten sukuseura ry:n tilille:

Vaara-Karjalan Osuuspankki FI19 5047 0720 0361 48

Ilmoitathan maksun yhteydessä viestikentässä: Jäsenmaksu *vuosi* sekä *nimi - ja osoitetietosi!*

Hammaslahden kissapeto

Vatasten tiedetään asuneen Hammaslahdessa ainakin 1600-luvulta lähtien. Sinne he ovat ilmeisesti muuttaneet Rantasalmelta. Hammaslahti, entisen Pyhäselän kunnan keskustaajama, on nykyään Joensuuta. Syyskuun puolella välissä tähän Vatasten ydinalueen riistakameraan tallentui peräti erikoinen otus: afrikkalainen servaali, pitkäjäalkainen ja täplikäs ilveksen kokoinen peto. Se tuli heti mel-

kein yhtä tunnetuksi kuin taannoinen Ruokolahden leijona, sillä erotuksella tosin, että se oli oikeasti olemassa.

Omistajakin löytyi: maahanmuuttaja tunnisti pedon jaloittelemaan lähteneeksi lemmikikseen. Hänellä on kuulemma kaksi niin sanottua savannikissaa, Simba ja Inna. Ne ovat servaalin ja kesykissan risteytymiä ja hän oli tuonut ne Venäjältä. Servaalin hallussapito on kiellettyä Suomessa. Simban ja Innan kohtalo on toistaiseksi avoinna. Hyvällä onnella ne päätyvät eläintarhaan. Pidetäänpä Vataset peukkua.

Anssi Saura

Vatasten sukuseura
toivottaa
hyvää syksyä
kaikille jäsenilleen!

